

Ö N E M L İ Y A Y I N L A R

Edelmetall-Analyse: Probierkunde und nassanalytische Verfahren; Springer Yayinevi, Berlin/Göttingen/Heidelberg, 1964; 43 resimle beraber 200 sayfa; Fiyatı: DM 38.—

Gesellschaft Deutscher Metallhütten- und Bergleute cemiyetinin kimyacılar komisyonu tarafından hazırlanan ve yayınlanan bu kitap, asal metal analizinin bu günkü durumunu tam manasıyla kapsıyacak bir genişliktedir. Gerek dokimastik metodlar, gerekse kimyasal metodlar yanyana verilmektedir. Cevherler, alaşımlar, tuzlar, foto ve asal metal endüstrisi artıkları içerisindeki asal metallerin tayinlerinde kullanılacak hertürlü çalışma şekli tafsilatı olarak anlatılmaktadır.

Dokimastik metodlarla başlayan kitapta, bu metodlarda kullanılan fırınlar, potalar, yardımcı alet ve ilaçlar tanıtılmakta ve **izahatlı** olarak çalışma şekli üzerinde durulmaktadır. Ag, Au, Pt, ir, Rh, Rt, Os'un kimyasal metodlarla tayini ikinci büyük kapital olarak incelenmekte ve bilhassa ilginç metodlar verilmektedir.

Özel kısım adı altındaki metodlar cevherdeki ve izahbanelerdeki hernevi materyal içindeki asal metal tayinini öncelikle ele almakta, asal metaller ve asal metal alaşımlarındaki tayin metodları bunu izlemektedir. Asal metallerin röntgenfluoresenz metodu ile tayinine iki sayfa ayrılmış, endüstriyel **artık** maddelerin tayin metodları ise çok geniş olarak işlenmiştir.

Kitap kronolojik olarak sıralanmış asal metal analizi üzerine yayınlanmış kitapların 1(103 numara altında toplanmıştır) listesini ihtiva etmesi bakımından da bu konu ile uğraşanlara büyük yardımcı olacak mahiyettedir. Bir isim fihristi ve bir içindekiler fihristi ile kitap sona ermektedir.

Batı Almanya'nın gerek araştırmada gerekse endüstride çalışan 15 namılı kimyacılarının bir araya gelerek hazırladıkları bu kitabı, bilhassa her analiz metodu sonunda bu metodun hata derecesini vermesi ve hata kaynaklarını göstermesi bakımından, asal metal analizi ile meşgul olan laboratuvarların esas standart müracaat kaynağı olacak nitelikte bulunduğumuzu bilhassa belirtmekte büyük fayda görüyoruz.

Die Verunreinigung der Luft; Verlag Chemie GmbH. Weinheim/Bergstr.; 1964; 22 Şekil, 4 tablo ve 66 cetvel ile beraber 478 sayfa; Fiyatı = 108,50 TL.

1961 yılında "Air Pollution" adı altında, dünya sağlık organizasyonu tarafından hazırlanan bu eser, 1964 yılında, yukarıdaki isim altında almanca olarak yayınlanmıştır.

Bu kitapta, son yıllarda, bizim büyük şehirlerimizi de tehdit etmekte olan "kirli hava" problemi çeşitli yönleriyle, ayrı makaleler halinde incelenmektedir. İncelenen konuların başlıcaları: "Hava kirlenmesinin tarihçesi," "Hava kirlenmesi probleminin teabiti," "Meteorolojinin tesirleri," "Numune alma, analiz ve ölçü aletleri," "Kirli havanın insan sağlığına etkileri," "Kirli havanın hayvanlar üzerindeki etkileri," "Kirli havanın bitkiler üzerindeki etkileri," "Problemin iktisadi ve sosyal yönleri," "Yakıt seçimi," başlıklarını taşımaktadır.

Mining Geophysics; D.S. Parasnis, Elsevier Publishing Company, Amsterdam-London-Newyork, 1966, XVI+356 sayfa, 11 tablo, 128 şekil. Fiyatı 50 Hollanda florini.

Kitabın önsözü, "Bu kitap, jeofizik maddenin arama metodlarının bir takdimi şeklinde hazırlanmıştır ve bilhassa jeolog ve maden mühendisleri için yazılmıştır" ifadesi ile başlamaktadır. Kitapta jeofizik metodlarının tümü, gayet sade ve basit bir şekilde izah edilmiştir. Kitabı anlamak için fazla bir fizik veya matematik bilgisine lüzum yoktur.

Kitapta, maden araştırmaları ile ilgili olarak yapılmış jeofizik etüdlere bol miktarda misal verilmiştir. Maden prospeksiyonunda daha fazla kullanılan magnetik, self potansiyel, elektromagnetik, elektrik ve İP metodları daha geniş bir şekilde izah edilmiştir.

Sade ve kolayca anlaşılabilir bir şekilde takdim edilmiş olması ile bu kitap her jeolog ve maden mühendisine tavsiye edilebilir.

Desing and Analysis of Industrial Experiments; Oliver and Boyd yayinevi, Londra, 1963, Editör: O.L. Davies; 636 Sayfa 1; Fiyatı: 3.30 İngiliz lirası

Bu kitap daha evvel aynı editör ve yayın-

evi tarafından basılmış olan "Statistical Methods in Research and Productions" kitabını takip etmekte ve daha ziyade endüstriyel deneylerin planlanması ve analizlerindeki esas metodlardan bahsetmektedir. Kitap gayet sade bir üslupta yazılmış olup, birçok misalleri analizleri ile beraber ihtiva etmektedir. 11 bölümden müteşekkil olan bu kitapta ayrıca önemli istatistik deyim ve terimleri izah eden küçük bir ek ve çeşitli istatistik fonksiyonları gösterir tablolar mevcuttur.

İstatistiğin genel olarak endüstriyel deneylerin planlanmasındaki kullanılış ve faydalarını izah eden bir girişten sonra, 2. nci bölümünde çeşitli "Mukayese" deneylerinin hazırlanış ve analizlerinin dayandığı prensiplerden bahsedilmekte, bu arada herhangi bir average neticenin istenen "emniyet"le tesbit edilebilmesi için yapılması icap eden deney miktarı hakkında da bilgi verilmektedir. 3. ve 4. ncü bölümlerde numune alma ve test etme metodları incelenmektedir. Çeşitli fiziksel ve kimyasal sahalarda, neticelerin birbiri arkasına alındığı deneylerde, her neticeyi, alınmaz basit bir istatistik testi tabii tutarak gene istenen emniyette, güvenilir bir karara en kısa zamanda varabilme metodları izah edilmektedir. Gerek numune almada, gerekse test etmede, neticelere etki eden faktörlerin analize başlamadan evvel düşünülmesi ve ne gibi kontrol edilebilen veya edilemeyen "hata"ların (error) mevcut olabileceği hakkında fikir sahibi olunması düzenli ve plânlı deneylerin yapılabilmesi için en büyük unsurlardan sayılmaktadır.

5. ve 6. ncü bölümlerde editör, deneylerin bloklara ayrılarak çeşitli deneysel metodların hemen hemen eşit şartlar altında yapılabilmesini izah etmekte ve dolayısıyla çeşitli deney şartlarının etkileri ile deney metodlarının etkileri ve deneysel hata (experimental error) arasında tefrik yapabilmektedir. 7.8.9 ve 10. ncü bölümler faktöryel deneylere ayrılmış olup, önce ana prensipler izah edilmekte ve her faktörün yalnız iki seviyesinin analizlerinden bahsedilmektedir. Daha sonra üç ve fazlası seviyelerde neticelerin seviyeden seviyeye değişimleri incelenmekte ve özet olarak faktöryel deneylerin avantajlarından bahsedilmektedir. Şurası belirtilmelidir ki, herhangi bir problemi incelerken, etki eden faktörleri bu planlı deneyler içinde inceleyip analiz etmek vasıtasıyla hem herbir faktörü diğer faktörlerin çeşitli seviyelerinde incelemek mümkün olmakta ve hem de faktörün diğer

faktörlere etki derecesi tayin edilebilmektedir. 11. nci bölümde ise herhangi bir mamulatta optimum neticelerin alınabilmesi için takip edilecek metodlar ve bunların analizleri incelenmektedir.

Bahsedilmiş metodların ilmî sahada tatbikatı ve dolayısıyla deneyler üzerindeki geniş kontrol ve karar verme gücü küçümsenmeyecek bir seviyededir. Endüstriyel sahada da, elde edilen geniş malumat dolayısıyla, istatistik planlamanın tatbikatı teşvik edilmeli ve diğer memleketlerde tamamen yerleşmeye başlıyan bu çeşit çalışmalara memleketimizde de başlanmalıdır. İngilizce literatürü takip edebilen okurlarımıza, çalışma sahaları ne olursa olsun, bu 636 sayfalık kitabı hararetle tavsiye eder ve bahis konusu metodların da yurdunruza en kısa zamanda kullanılmaya başlanmasını temenni ederiz.

Erdöl und Gaslagerstaetten der Sowjetunion und ihre geologische Bedeutung; Ferdinand Enke Yayınevi Stuttgart, 1964, Yazan: Dr. A. Mirtsching; 35 Şekil, 14 Tablo ile beraber 195 sayfa. Fiyatı: DM 38.—

Sovyetler Birliği'nin petrol ve gaz yatakları ve bu yatakların jeolojik önemini inceleyen bu kitap 10000 orijinal nus literatürünün incelenmesi sonucu meydana gelmekle kendisinden bahsettirebilecek bir durum arz etmektedir.

Mevcut 700 yataktan sadece iktisadi bakımdan en önemlileri ile jeolojik bakımdan ilginç olanlarından bahsedilmektedir. Sovyetler Birliği'nin petrol ve gaz bakımından genel olarak incelendiği ve jeolojik durumdan kısaca bahsedildiği ilk kısımdan sonra tafsilatlı olarak özel bölümler halinde

1. Volga-Ural
2. Kuzey ve ön Kafkasya
3. Ukranya, Beyaz Rusya ve Moldavya
4. Azerbaycan, Gürcistan
5. Kuzey Hazar
6. Rus Orta Asya
7. Batı Sibirya ve
8. Orta ve Doğu Sibirya bölgeleri incelenmektedir.

Her bölümden sonra çok geniş bir literatür verilmiş olması öğülebilecek niteliktedir. Kitap yazar fihristi ve içindekiler fihristi ile son bulmaktadır.

Bu kitapta incelenmiş olan temanın iktisadi, ilmi, politik ve jeolojik bakımdan pek çok kimseleri ilgilendireceğini sanmaktayız.